

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

Кафедра психології

ПРОГРАМА НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЗП 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ**

**ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ
денної та заочної форми навчання**

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

Київ – 2020

Програма нормативної навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні засади психології особистості у сучасному вимірі» для підготовки докторів філософії наукової спеціальності 053 «Психологія».

Розробник програми: доктор психологічних наук, доцент кафедри психології Раєвська Я.М.

Рецензент: Приб Г.А., доктор психологічних наук, професор кафедри психології Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України

Затверджено на засіданні кафедри *психології*.
Протокол № 3 від 08 жовтня 2020 р.

Схвалено Вченою радою Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.
Протокол № 8 (160) від 29.10.2020 р.

©Раєвська Я.М., 2020
©Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України
(ІПК ДСЗУ), 2020

ВСТУП

Програма нормативної навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні засади психології особистості у сучасному вимірі» складена відповідно до вимог освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії спеціальності 053 «Психологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є визначення основних напрямів вивчення особистості; аналіз механізмів функціонування базових категорій психології особистості; узагальнення теоретико-методологічних підходів до вивчення даних категорій у сучасному вимірі.

Курс «Теоретико-методологічні засади психології особистості у сучасному вимірі» охоплює основні проблемні питання методології психології особистості та надає можливість теоретичного та практичного засвоєння знань щодо специфіки теоретико-методологічного підґрунтя психології особистості у сучасному вимірі.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу «Теоретико-методологічні засади психології особистості у сучасному вимірі» відповідно до структурно-логічної схеми дисциплін, передбачених навчальними планами фаху, тісно пов'язана з такими курсами, як «Психологічний розвиток особистості», «Тренінг особистісного зростання», «Наукові школи в психології», «Психологія цінностей», «Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні засади психології особистості у сучасному вимірі» є засвоєння системних знань про основні поняття та категорії психології особистості в традиційних та новітніх теоріях психології, засвоєння атрибутивних характеристик особистості.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теоретико-методологічні засади психології особистості у сучасному вимірі» є:

- вивчення теоретико-методологічних засад дослідження, соціогенетичних і духовних аспектів функціонування, становлення та саморозвитку особистості в генезі її буття;
- вивчення персонологічної теорії і практики в логіці дослідження особистості як цілісності в усій різноманітності її проявів.
- дослідження адаптаційних можливостей особистості.

Академічна доброчесність. У своїй діяльності з реалізації державної політики у сфері якості освіти дотримуватись зазначених в «Кодексі академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» основних принципів та фундаментальних цінностей академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

Завдання:

- сформуванню уявлення про роль і місце академічної доброчесності у науковій і освітній діяльності;
- ознайомити аспірантів із нормативно-правовою базою з проблем дотримання норм академічної доброчесності;
- сформуванню умінь застосовувати отримані знання зі сфери академічної доброчесності у науково-дослідній роботі;
- сприяти формуванню навичок коректної роботи з джерелами інформації та адекватного покликання на них у процесі наукового дослідження;
- надати інформацію про механізми контролю за дотриманням принципів та правил академічної культури й чесності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні:

знати:

- теоретичні засади психології особистості як науки (предмет, об'єкт, основні поняття та категорії, методологічні принципи, методи та завдання);
- засади психології особистості
- ключові теорії особистості у західній, радянській та вітчизняній психології;
- розрізняти потреби, мотиви і мотивацію особистості;
- знати генетичні основи розвитку і поведінки;
- розрізняти поняття самосвідомість, Я-концепція, самоефективність, самоактуалізація.

вміти:

- застосовувати методологію системного підходу до розгляду особистості;
- аналізувати теоретичні підходи до вивчення людини;
- виявляти закономірності становлення й розвитку особистості;
- аналізувати та оцінювати компоненти структури особистості;
- аналізувати та оцінювати місце й роль процесів самопізнання в психічному розвитку особистості;
- застосовувати методи та процедури дослідження ясності Я-концепції, самоактуалізації, самоефективності, внутрішніх ресурсів, самооцінки особистості;
- виявляти внутрішні та зовнішні психічні ресурси особистості;
- використовувати отримані знання як методологію системного підходу до розгляду особистості.

**На вивчення навчальної дисципліни відводиться
60 год / 2 кредити ЄКТС**

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Основні підходи до вивчення особистості в психології

Тема 1. Особистість як об'єкт психологічних досліджень. Сутність психології особистості. Природа людини, її індивідуального, особистісного способів буття. Особистість та психологічне здоров'я особистості. Сучасні проблеми психології особистості. «Академічна доброчесність» як дефініція нового закону «Про вищу освіту». Нормативно-правова база з дотримання академічної доброчесності в Україні та ІПК ДСЗУ. Академічна доброчесність науковця та освітянина: етичні норми і принципи у вищій освіті. Види порушень академічної доброчесності, відповідальність за дотримання академічної доброчесності. Синергія науковця та програмних засобів перевірки наукових робіт як вирішальний фактор виявлення проявів академічної недоброчесності.

Тема 2. Основні підходи до вивчення особистості в психології. Класичні структури особистості: радянська, українська та зарубіжна школи. Історія становлення психології особистості. Критерії оцінювання теорій особистості (персонологічних теорій). Джерела даних психології особистості. Основні цілі, концепції, напрями, підходи до дослідження особистості. Ідеографічний та номотетичний підхід до вивчення особистості. Типові помилки у персонологічних дослідженнях.

Змістовний модуль 2. Погляди психологів на проблеми особистості у розвитку

Тема 3. Теоретико-методологічні засади дослідження особистості в сучасній психології. Генетико-моделюючий метод дослідження особистості. Дослідження особистості у психологічній герменевтиці. Концепція сталих індивідуальних рис особистості в контексті раціогуманізму і системного підходу. Проблема особистості: інтегративно-екзистенційне трактування. Проблема особистості у постмодерністській психології. Погляд на особистість у структурному психоаналізі. Багатовимірна концепція особистості та інтеграція психологічних теорій діяльності, установки і вчинку.

Тема 4. Соціогенетичні і духовні аспекти розвитку особистості. Ідентичність та автентичність особистості в контексті цивілізаційних викликів сучасності. Феномен ідентичності особистості в сучасних зарубіжних дослідженнях. Соціальний стереотип як форма соціально-психологічного мислення особистості. Системний підхід до вивчення структури адаптаційного потенціалу особистості. Сучасні тенденції розвитку етнічної та національної ідентичності в українському суспільстві. Духовна криза особистості в інтегративному вимірі.

Тема 5. Функціонування, становлення та саморозвиток особистості в генезі її буття. Феноменологія саморозвитку в психосоціальной генезі особистості: суб'єктний підхід. Психологія аксіогенезу особистості в контексті вищої

професійної освіти. Психосоматичний підхід у проблематиці психології розвитку: теоретичні та прикладні аспекти. Генеза образу Я особистості як дослідницька проблема: системний підхід.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Варій М. Й. Психологія особистості: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
2. Васютинський В. Психологічні виміри спільноти: монографія. К.: Золоті ворота, 2010. 120 с.
3. Дуткевич Т. В., Яцюк В. А. Вікова і педагогічна психологія (курс лекцій та практикум): навч. посібник. Кам'янець-Подільський, 2005, С. 45–47.
4. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія (курс лекцій і практикум): Навчальний посібник. К.: Центр учбової книги, 2010. 320 с
5. Копець Л.В. Психологія особистості: навч. посіб. К.:Вид. «Києво-Могилянська академія», 2007. 406 с.
6. Ліфарєва Н.В. Психологія особистості: навч. посіб. К.:ЦУЛ, 2003. 204 с.
7. Максименко С. Д. Генеза існування особистості. К. : Вид-во ООО «КММ», 2006. С. 51–69.
8. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Посібник. К.: Академвидав, 2003. 448 с.
9. Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 430 с
10. 4. Первин Л., Джон О. Психологія личности: Теория и исследования/пер. англ. М.Жамкочьян. М.: Аспект Пресс, 2001. 607 с.
11. Столяренко О.Б. Психологія особистості. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.

Додаткова:

1. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. / Р.Бернс; пер. с англ.- М.:Прогресс, 1986. 224 с.
2. Брушлинский А.В. Проблемы психологии субъекта / А.В.Брушлинский. М.: РАН Ин-та психологии, 1994. 109 с.
3. Бурлачук Л.Ф. Словарь-справочник по психодиагностике./ Л.Ф.Бурлачук, С.М. Морозов. СПб: Питер Ком, 2000. 528с.
4. Психологія особистості: Словник-довідник /За ред. П.П.Горностая, Т.Титаренко. К.: Рута, 2001 320 с.
5. Маслоу А.Г. Мотивация и личность. / А.Г.Маслоу; пер. с англ. СПб.: Евразия, 1999. 478 с.
6. Олпорт Г.В. Личность в психологии. / Г.В.Олпорт. М.:КСП+; СПб.:Ювента, 1998. 345 с.
7. Холл К., Линдсей Г. Теории личности. М., 1999. 720 с.
8. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. Основные положения, исследования и применение. Спб, Питер, 2008. 607 с.

Інформаційні ресурси

Сайт Академія [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.academia.edu/>
Приклади оформлення списку літератури: ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»
http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/phocagallery/2017/Pryklady_DSTU_8302_2015.pdf

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

– залік

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

- оцінка активності на аудиторних заняттях;
- усне опитування на практичних заняттях;
- самостійні письмові роботи;
- контрольні роботи онлайн за відповідними модулями;
- виконання навчально-дослідного завдання;
- поточне та підсумкове тестування.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	5
3. Рекомендована література	6
4. Форма підсумкового контролю успішності навчання	7
5. Засоби діагностики успішності навчання	7

Навчально-методичне видання

Раєвська Яна Миколаївна

Програма нормативної навчальної дисципліни
«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЇ
ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ»

Комп'ютерний набір Я.М. Раєвська

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротаційний трафаретний. Ум. друк. арк.
Наклад 10 прим. Зам. № _____

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів
видавничої продукції. Серія ДК №1805 від 25.05.2004.

Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України (ІПК ДСЗУ)
03038, Київ – 38, вул. Нововокзальна 17.
Тел./факс (044) 536-14-85